

Eenheid in verscheidenheid (deel II)

In de Kerst-Uitsmijter spraken we over het huidige gebrek aan kwaliteitsvoedsel in de kerken en gemeenten. Een toenemend aantal christenen laat de kerk daarom voor wat ze is. Maar hoe ging dat in zijn werk in de eerste kerk, onder het onderwijs van de apostelen en in de gemeenschap? Dat waren toen belangrijke pijlers. Kunnen die het evangeliewerk in Vlaanderen een nieuw elan geven?

Handelingen 2:41-47 bij ons in 2006. Waarom (niet)?

De gemeente in Jeruzalem had als bijzondere kenmerken dat de pas gedoopte gelovigen bleven vasthouden aan het onderwijs van de apostelen en dat ze de gemeenschap onderhielden – wat uitgewerkt is in het breken van het brood en in de gebeden. Lucas benadrukt beide kenmerken omdat ze tegen de heersende cultuur van zijn toenmalige lezers ingingen:

- Het onderwijs van de apostelen leerde over God die mens werd in Jezus Christus. Het behandelde in eerste instantie niet de geboden van God en evenmin abstracte filosofische begrippen. Het was dus van een totaal andere orde dan wat men kende uit de Joodse wet of de Griekse filosofie.
- Verder was de onderlinge gemeenschap nergens zo hecht als bij de christenen. Zij bewezen met hun leven wat hun mond beled, en dat was eveneens een opmerkelijk verschil met hun omgeving.

Het resultaat? Iedereen in de stad vreesde God! Wonderen en tekenen gebeurden doorheen de apostelen. Christenen werden gewaardeerd. God liet de kerk groeien (2: 43-47). Dat zien we nauwelijks gebeuren in Vlaanderen. Kan dat verklaard worden door een onderwijs en een gemeenschap die nu anders ingevuld worden dan vroeger?

Onderwijs à la Hand. 2:42

Het onderwijs van de apostelen was allereerst onderwijs over Jezus: Zijn leven als Messias, Zijn leer, dood en opstanding; de voorspellingen doorheen de psalmen en profeten. In de vroege gemeente te Jeruzalem moest die basis gelegd worden. Daarom schetsten de apostelen vooral de grotere lijn van het evangelie: “God is mens geworden om ons te verzoenen met Zichzelf. Geef je leven dus aan Hem.”

Vanuit deze grotere lijn komen nadien andere vragen. “Wie is God?” “Wat betekent ‘verzoening’?” “Wat houdt bekering precies in?” In de brieven van de apostelen tonen zij hoe ze later in hun leven met deze vragen worstelen. Vooral Paulus beantwoordt ze enerzijds met algemene antwoorden over wie God is. Anderzijds geeft hij ook heel specifiek aan de gemeenten wat zij op dat moment nodig hebben - zoals in 1 Corinthiërs.

Onze eigen Vlaamse christelijke wereld kent zeer veel preken met een brede oproep tot bekering, tot evangelisatie en tot levensheiliging. Die oproepen zijn nodig, maar tegelijk worden ze vaak onpraktisch, eenzijdig of oppervlakkig doorgegeven. De stijl zorgt daarenboven dat een meerderheid van de toehoorders de inhoud niet meer volgen. De effectiviteit van ons onderwijs lijdt onder onze aanpak. De volgende aspecten vragen aandacht:

1. Praktisch onderwijs

De apostelen legden een gezonde theoretische basis om dan praktisch te worden. Ze onderwezen over God als Vader, Zoon en Geest, en over Zijn relatie met de mensheid. Maar dat koppelden ze meteen aan het dagelijkse leven in die tijd en in die cultuur. In 1 Cor.8 gaan bijvoorbeeld algemene christelijke principes hand in hand met de toepassing naar aanleiding van het eten van het offer vlees.

Hedendaags christelijk onderwijs kan zich oriënteren op het leven van de gelovigen want daarvoor zijn de gedragsregels of geloofspunten in de bijbel voor handen. Maar dan dienen die regels met hun onderliggende theologie naar onze tijd correct geïnterpreteerd en toegepast te worden. We leven in een hoogtechnologische samenleving die overgaat naar de postmoderniteit. In die verschuiving is vooral het inzicht in een correcte toepassing van regels en punten belangrijk. God heeft bijvoorbeeld toch zeker ook over internetgebruik het laatste woord, zelfs al staat er niets over in de Bijbel?

2. Veelkleurig onderwijs

Hedendaags onderwijs bestrijkt vaak alleen het Nieuwe Testament. Daarmee beperkt men zich letterlijk tot het onderwijs van de apostelen, terwijl voor de apostelen het Oude Testament de grootste bron was.

Uit het Oude testament leren we dat God de wereld scheidt en voor zijn schepping zorgt op vele wonderlijke manieren. Hij toont er duidelijk Zijn grote heiligheid. God is er als Vader veel prominenter aanwezig dan in het Nieuwe Testament. Toch wordt er minder uit onderwezen. Goed onderwijs kijkt daarom meer naar de complete bijbel.

Het Nieuwe Testament verdient ook aandacht. Samen in detail een perikoop of bijbelboek doornemen kan ons helpen de prioriteiten van grote thema's te herkennen die Jezus ons wil laten zien. Zoals onze aandacht voor vreemdelingen, rijkdom, armoede, milieu (zie bij voorbeeld www.micahchallenge.org).

3. Diepgaand onderwijs

Voor praktisch en veelkleurig onderwijs zijn kundige leraars nodig. Hun deskundigheid komt voort uit een mix van bijbelgerichte met cultuurgerichte levenswijsheid, gebracht in een vorm die het volwassenenonderwijs effectief maakt. Deze mensen kunnen het onderwijs van de apostelen actualiseren naar vandaag.

Veel onderwijs verliest nu echter zijn effectiviteit door onvoldoende opleiding om teksten goed te interpreteren en toe te passen. Goed opgeleide gastsprekers bieden daarvoor een oplossing. Zij kampen echter met het nadeel dat ze de plaatselijke situatie onvoldoende kunnen inschatten of – in het geval van bijbelschoolstudenten - ze missen nog levenservaring omwille van hun leeftijd. Voor de korte termijn moeten we daarom behelpen, maar met het oog gericht op de lange termijn.

De lange termijnoplossing ligt in de opleiding van mensen die kunnen onderwijzen in een omvattende en integrale betekenis: het begeleiden in Godgerichte levenswijsheid die tegelijk zingevend is aan de omgevende cultuur.

4. Effectief onderwijs

De klassieke onderwijsstijl komt het meeste voor: de leraar spreekt, de leerling luistert. Leerkrachten weten dat dit voor de meeste mensen niet goed werkt.

De oorzaak ligt deels bij de individuele leerstijl van elke toehoorder. Sommigen zullen inderdaad iets van een spreker oppikken. Anderen zullen veel meer vasthouden als ze erover kunnen nadenken, of als ze actief kunnen experimenteren, of als ze het onderwerp kunnen ervaren. Het beste onderwijs biedt al deze stijlen aan.

Een onderwijsvoorbeeld over “vergeving”: Een prediking kan uitleggen wat vergeving betekent. Voor enkele mensen krijgt dit onderwijs pas inhoud als zij direct na de toespraak kunnen reflecteren. Of als er hen vergeving wordt geschonken. Of als ze zelf vergeving mogen schenken.

Let op! Het gaat hier om de vorm van het onderwijs. Aan de inhoud wordt niet geraakt.

Gemeenschap à la Hand.2:44-45

De toepassing van andere onderwijsstijlen is het effectiefst als er ruimte is voor geloofsgemeenschap. Dan is er zowel ruimte om te praten als om het uit te proberen.

Gemeenschap is volgens Lucas het tweede kenmerk in Jeruzalem. Hij gebruikt het breken van het brood en het gebed als voorbeelden. Het breken van het brood is ook een onderwijservaring: het betekent deel te hebben aan de dood van Christus. Gezamenlijke gebed leert hoe gebeden wordt in de Christelijke gemeenschap, en vergezelt dikwijls verdere pastorale zorg.

De geloofsgemeenschap is de kern van gemeente-zijn. In deze individualistische samenleving is het niet verwonderlijk dat dat echt moeilijk is. De essentie van gemeenschap is dat je alles met elkaar deelt: je geld en spullen (Hand. 2:44,45), je zonden (Jac. 5:16), je leven. Is er ruimte voor zo'n geloofsbeleving als juist onze zonden en onze spullen alleen voor onszelf zijn?

Kleine groepen gaan verder dan de klassieke bijbelstudiegroep. Ze bouwen een open communicatie en bieden het vertrouwen dat de (soms pijnlijke) informatie binnenskamers blijft. Het vraagt liefde en begrip voor elkaar, ook bij (geloofs)twijfels. Aan de andere kant is er juist geloof en moed nodig om elkaar de waarheid te durven zeggen.

Gemeenschapsgroepen vragen daarom een investering in mensen die verdergaat dan het doordeweekse programmaonderdeel van de kerk. Je kan je leven immers niet delen op één avond. Het vraagt ook op andere momenten van die week liefde, tijd en energie. Zulke groepen hebben kundige leiders nodig met oog voor mensen onderling en voor hun relatie met God.

Evangelisatie à la Hand.2:47

Gemeenschapsgroepen kunnen ook initiatieven nemen om Gods koninkrijk uit te breiden. Ze kunnen meewerken in een daklozenproject. Of een weeshuis in Oost-Europa opzetten. Zich aanbieden als animatie- of bezoektteam in een bejaardenhuis. Zo zien en ondervinden andere mensen wat de liefde van God inhoudt.

Groeien à la Ef.4:16

Gemeenschapsgroepen bieden een omgeving voor onderwijs, reflectie, uitproberen, ervaren. Zouden gelovigen evenwichtiger en veelzijdiger groeien? Welke vruchten zouden kenmerkend zijn voor hun geloofsleven? Komt er dan weer vrees over alle ziel? Gebeuren er dan weer vele wonderen en tekenen? Staan de gelovigen dan in de gunst bij het gehele volk? Voegt de Here dan weer dagelijks mensen toe die behouden worden?

Voel u vrij om te reageren op hetgeen u leest. U mag van ons steeds een antwoord verwachten op uw vragen en bemerkingen.

Herman Heyman, maart 2006

uit "Evan-Assistance" (Nieuwsbrief van ABC Ministries vzw)